

Аудитория "Проф. Йордан Шопов" като място на колективното примиряване

Александър Везенков

На 14 февруари 2007 г. Стефан Дечев разпространи чрез електронна поща едно гневно и набързо написано открито писмо, адресирано до доц. Кристина Попова и копирано до десетки други историци. От него стана известно, че една аудитория в ЮЗУ „Неофит Рилски“ в Благоевград ще бъде наречена на покойния Йордан Шопов. Недоволствайки срещу това решение, Дечев направо казваше, че няма нужда да аргументира своята позиция, защото историците добре знаят за какво става дума. Инициаторите бяха иронично посъветвани да се реорганизируют в редакционна колегия, която да издаде „Събрани съчинения“ на Й. Шопов в няколко тома. Проблемът е, че макар да има научните титли и звания, и съответно да се явява автор на изискваните в такива случаи публикации, Й. Шопов няма реални научни приноси. Нещо повече – приживе той често беше сочен като емблематичен пример за прост и ограничен човек на „академична“ работа.

Наред с това, Дечев протестираше и срещу нередовния начин, по който е било взето това решение. Без да бъде обсъждано и гласувано на катедрен съвет, то е внесено като предложение на катедрите по история за утвърждаване от Факултетния съвет на Правно-историческия факултет на ЮЗУ. Като член на една от тези катедри, Дечев беше в правото си да протестира срещу неспазването на процедурата и изработването на документ с невярно съдържание. Основното му искане беше предложението за това „решение“ да бъде подложено на поименно гласуване на предстоящото катедрено заседание.

Доколкото разговарях с колеги и приятели веднага след писмото на Стефан Дечев, изглеждаше, че има безспорен консенсус – точно на името на Йордан Шопов не бива да има аудитория. Но ясно е все пак, че мнението на хората, с които съм говорил, не е представително за историческата колегия като цяло. С течение на времето нещата се избистриха. Оказа се, че протестът на Ст. Дечев не е

срещнал открита подкрепа сред историците в ЮЗУ, които явно не желаят и да обсъждат този въпрос. Повечето му колегите в София се съгласиха, че това е пълна глупост, и с това се приключи. За тях въпросът беше ясен от самото начало и нямаше какво повече да се обсъжда. Наистина, не е тяхна работа да се ангажират с вътрешните проблеми на историците в ЮЗУ, а дори и да искат, няма установен механизъм, чрез който биха могли да го направят.

По-сложно стояха нещата за Ст. Дечев, тъй като той се опитваше не просто да информира историческата колегия за този куриозен случай, но се опитваше да постигне отмяната на това решение. На свой ред това му желание го вкара в остър конфликт с онези, които на практика са взели решението за „аудитория Шопов“ и държат на него. Започна една дълга борба, в която Ст. Дечев заложи на публичността, очаквайки подкрепата на всички онези, които десетилетия се бяха възмущавали от „Данчо Шопов“. Но колкото по-настойчив ставаше Дечев, толкова по-плътно ставаше мълчанието на колегите му, а и на голямото мнозинство от „историческата гилдия“. Много други историци, като се съгласяваха по принцип, че не следва да има аудитория на името на Й. Шопов, все пак не споделяха острите критики на Стефан Дечев срещу общи колеги; някои смятаха, че въпросът е добил достатъчно публичност, и настояванията на Дечев стават досадни. Започнаха и въпросите „какво му става на тоя“, „пил ли си е хапчетата“; и сами си отговаряха: „избива комплекси“, „комплексар“. По-малко бяха онези, които добронамерено съветваха Стефан да не се занимава повече с това, защото нищо не би могъл да промени и само ще си навлече неприятности. Накратко, възмущението „Как е възможно да се кръщава аудитория на Шопов?“ отстъпи място на „Абе на тоя Стефан какво му стана?“. На тези, и на някои свързани с тях въпроси, ще се опитам да отговоря по-надолу.

Паметник неръкотворен

Решението за именуване на една от учебните зали на историците в Правно-историческия факултет на ЮЗУ „Н.

Рилски" на името на Йордан Шопов бе шокиращо за мнозина, но не се появява на празно място. То е най-високата точка на едно самовъзвеличаване, започнало още приживе от самия Йордан Шопов. Нека проследим последните стъпки. На 7 ноември 2000 г. в ЮЗУ се провежда едnodневна конференция в чест на Й. Шопов, в която вземат участие по-голямата част от историците в ЮЗУ (<http://www.history.swu.bg/PDF/1konf.pdf>). След няколко години на основата на част от докладите (някои участници междуременно са се оттеглили), към които са добавени още няколко статии, е подготвен сборник в негова чест: *„История, образование, континуитет и промяна. Сборник в чест на проф. Йордан Шопов“*, публикуван като книжно тяло (Благоевград: УИ ЮЗУ"Н.Рилски", 2003), но достъпен и по Интернет (като брой на сп. *Известия по история*, 2005/1: <http://www.history.swu.bg/shopov.htm>). Втори юбилеен сборник в чест на Йордан Шопов се подготвя през 2006 г., но на практика излиза след смъртта му: *„Учител на Учителите. Юбилеен сборник в чест на проф. Й. Шопов.“* (София: УИ "Св. Климент Охридски", 2006).

След смъртта му е създадена и *Фондация на юристите и историците в Р България „Проф. Йордан Шопов“* (<http://www.fondacia-prof-j-shopov-fuib.bg/>). Тук хвалебствените оценки за него звучат напълно нереалистично. От заглавната страница научаваме, че *„Учителят на учителите - проф. Йордан Шопов - ни трасира пътя към изграждане на самостоятелно национално самосъзнание.“* По един напълно наивистичен начин на „Учителя“ са приписани различни интелектуални нововъведения. По разбираеми причини това остава да звучи напълно декларативно: в раздела с трудове на Й. Шопов намираме рецензия за хабилитационен труд на негова колежка, както и учебни програми по родинознание и природознание (за студентите по сурдопедагогика в СУ) и за „културно-исторически туризъм“ (<http://www.fondacia-prof-j-shopov-fuib.bg/negovi%20trudove.html>). Без изобщо да изчерпват творчеството на Й. Шопов, горните съчинения дават добра представа за неговия характер.

Все пак кулминацията е в решението на името на Й. Шопов да се нарече аудитория. Първоначално за тази инициатива се знаеше само от откритото писмо на Дечев.

Месец след това, въпросът става предмет на обсъждане във форума на електронното списание „Анамнеза“, където се появява и много допълнителна информация, остри обвинения и коментари:

<http://anamnesis.info/forum/index.php?topic=220.0>. В нагорещения дебат се включват и някои от колегите на Дечев в ЮЗУ, които остро порицават вече написаното на тази тема, но без да се ангажират с мнение редно ли е да има аудитория на името на Й. Шопов и редовно ли е взето това решение. Едва на 12 април на страниците на електронното списание на историците от ЮЗУ се появява и кратък текст от Кристина Попова, озаглавен „Учебна зала „Проф. Йордан Шопов“ - провинциалната гледна точка“ (<http://www.history.swu.bg/kp.htm>), който е достъпен за малко повече от седмица. Това е и единственият текст, с който се аргументира вземането на решението за наименуване, и в някаква степен се поема отговорността за него, но без да се посочва конкретен инициатор („Предложението ... дойде непосредствено след неговата смърт.“). Кр. Попова не отговаря на обвиненията за нарушаване на процедурата, но подчертава, че от колегиалност тя самата премълчава много неща.

Администратор на администраторите

Като имаме предвид липсата на научни приноси, би следвало да предположим, че в основата на тези актове на уважение към Й. Шопов, стоят преди всичко властовите му позиции в академичната йерархия. Връщайки се назад във времето можем да проследим неговото израстване поне до 70-те и 80-те години на миналия век, когато Йордан Шопов е дълги години член на партийното бюро на първичната партийна организация в Историческия факултет на СУ. За известно време към средата на 80-те години той е и заместник партиен секретар на факултета. Приблизително по същото време, при пенсионирането на предишния титуляр, Шопов става и шеф на катедра по Архивистика и помощни исторически дисциплини, а през 1987 г. за един мандат и заместник-декан на факултета. Промяната от 1989 г. не го изхвърля от властови позиции: той продължава да командва „методиците“ в Историческия факултет на СУ, и

дълго време е главен редактор на списание „История“ (до 1996 г.).

В средата на 90-те години проявява необходимата комбинативност, като напуска щатното си място в Историческия факултет на СУ и се прехвърля на цял щат в ЮЗУ, като впоследствие става декан на тамошния Исторически факултет. В него Шопов вече има по-голяма свобода на действие. Хорариумът по педагогическите и методическите дисциплини допълнително набъбва. По-късно, вече след пенсионирането си, Шопов започва да преподава предмет (История на българската държава и право), по който не само не е специалист, но и сам не е слушал лекции като студент.

Краят на мандата му като декан през 1999 г. не е край на кариерата му: след пенсионирането си той не само остава да преподава, но става председател на Общото събрание на факултета, и което е може би най-важно – остава председател на Изпитната комисия, която провежда кандидатстудентския изпит по история в ЮЗУ. Тази позиция, която по един парадоксален начин е особено важна за историческата гилдия в университетите, той запазва буквално до смъртта си.

Но солидната административна кариера и позиция на Й. Шопов е само предпоставка за появата на изброените прояви в негова чест. И тук нищо не става от само себе си. Подобно на много други навършили 60, 65 или 70 години Шопов сам поема инициативата, организира и финансира издаването на сборниците в своя чест. Механизмите за финансиране със сигурност заслужават отделен анализ, най-малкото защото Й. Шопов успява да намери пари за два сборника, за разлика от някои по-скромни юбиляри. Същото се отнася и за създаването на фондация на негово име.

Провинциализъм с горноджумайски и със софийски адрес

На пръв поглед може да се стори, че това е проблем на един провинциален университет, а там е нормално критериите да не са толкова високи. Такива бяха реакциите на много от работещите в София историци („Е, в Благоевград, много ясно...“). Може би мястото така е

орисано – самият град се казва на Димитър Благоев, защо една аудитория да не се казва на Йордан Шопов? Явно от разбирането, че става дума за проява на краен провинциализъм се тръгва и при започването на дискусиа във форума на електронното списание „Анамнеза“ – целта изглежда е да се привлече вниманието на историците в СУ, които да станат своеобразен арбитър на конфликта в ЮЗУ.

Парадоксално, по тази линия тръгва и Кристина Попова, наблягайки и на позитивното на това да си „провинциален преподавател“ (*„Истина е, че самата аз винаги съм се чувствала провинциален преподавател, изследовател, който се интересува от местния ритъм, от миналото и разказите на хората в малкия град или в селата в отсрещните планини.“*). Обяснявайки мотивите за решението с традициите и практиката в ЮЗУ, Попова индиректно приема, че аудитория на името на Шопов в София е немислима. Това е представено като част от една непоклатима йерархия: *„Центърът на историческата наука и сега е в София, където са не само големите й представители, но и властовите й структури.“*

Нещата обаче са по-сложни – истината е, че в ЮЗУ има хора с постижения в изследователската си работа и в някои направления те правят повече от колегите си в София. Получават признание и в чужбина. Такива има и сред откритите поддръжници на „аудитория Шопов“, което пък обяснява предпазливостта при заемане на позиция на някои от „модерните историци“ по отношение на също така „модерните“ им колеги в ЮЗУ. Така или иначе дейността на историците в ЮЗУ силно се отличава от тази в другите „провинциални“ университети, което прави случая още по-изненадващ. От тази гледна точка, решението на Кристина Попова да акцентира в аргументацията си върху провинциалния характер на университета, беше едно неадекватно самоунижение. Може би затова нейният текст бързо изчезна от Интернет страницата на издаваното от ЮЗУ историческо списание.

Но така или иначе проблемът не е само в ЮЗУ. Първо, защото там Шопов просто заема с една степен по-високи позиции и провежда в по-гротескна форма неща, които са били напълно обичайни практики в СУ. По-късно, вече при

разнищването на скандала беше показано, че хора от Историческия факултет на Софийския университет, също са съпричастни към увековечаването на Шопов в една или друга форма. И сякаш за да отпаднат всички съмнения, вече след раздухването на скандала, в Китен се проведе конференция в памет на Й. Шопов, като повечето участници са от Историческия факултет на Софийския университет (който поне формално е и неин организатор), като към тях се присъединяват известен брой историци от НБУ и, разбира се, от ЮЗУ (<http://www.clio.uni-sofia.bg/BG/ki07.html>).

Ще намерим законния начин...

Поне що се отнася до ситуацията в Благоевград, много на пръв поглед необясними неща си идват на мястото, ако вземем предвид позицията и намесите на сегашния декан на Правно-историческия факултет в ЮЗУ, проф. Александър Воденичаров – човек с власт и с обществено влияние. Започнал научната си кариера с монографията *„Ролята на Димитровския комунистически младежки съюз в държавното управление на НРБ“* (София: Наука и изкуство, 1972), работил след това по тази и други сходни теми, той разбираемо е крайно снизходителен към липсата на научни приноси от страна на Йордан Шопов. За сметка на това деканът Воденичаров изтъква други аргументи: *„Господин Шопов ми е бил личен приятел, колега, уважаван колега и аз бих предложил да има такава зала. Не може един декан на факултет, който е бил толкова години да не бъде почетен.“* (тук и по-надолу изказването е цитирано според извадката от протокола на заседанието от 27 април 2007 г., оповестена от Стефан Дечев).

Мерките на Воденичаров са решителни. Няколко дни след откритото писмо на Дечев той му се обажда по телефона, за да го предупреди, че ако „не влезе в крачка“ до два месеца ще намери начин до го освободи от работа. След обсъждането на темата „Аудитория Шопов“ във форума на списание „Анамнеза“ Воденичаров специално отива на съвместно заседание на двете катедри по история на 27 април. Тук той отправя предупреждение за прекратяването

на кампанията срещу наименоването на аудитория "Шопов" и вече пред всички повтаря, че алтернативата е освобождаване от работа. Воденичаров подчертава, поне две неща, които подсказват, че разполага с извънредни властови ресурси. Той твърди, че има възможност да се разкрие кой пише анонимни сведения по Интернет (*„много бързо мога да разбера от кой интернет-клуб е излязло и мога да изясня точно кой го е подал“*), и че като юрист ще намери законния начин да уволни недоволстващите (*„Аз ви казвам, че като юрист ще намеря съответните правни механизми да го реализирам.“*, *„Не прекъснат ли тези неща, ние ще ги прекъснем чрез кадрови промени.“* и др.).

Не бива да се съмняваме, че тези предупреждения са произвели определено впечатление сред академичния състав. При положение, че по това време Ал. Воденичаров е член на Висшия съдебен съвет, членовете на катедрите е трябвало само да си припомнят поговорката *„Ако съдията ще ти е даваджия, Господ да ти е ярдъмджия“*. В други случаи Ал. Воденичаров е показвал, че знае как да *„намери законния начин“* да прокара на пръв поглед невъзможни решения. Част от тях са предмет на критични публикации в пресата

(<http://www.segabg.com/online/article.asp?issueid=2265§ionid=2&id=0000301>;

<http://www.mediapool.bg/show/?storyid=116989&srcpos=6>).

Най-актуалният случай е, че макар да е изкарал два последователни мандата като декан на ПИФ, той успява да *„намери законния начин“* и да се наложи като единствен кандидат и за трети мандат. Перспективата за задържането му на тази позиция (изборът все още не е проведен), и властовият ресурс, с който разполага, блокират и занапред проявяването на разногласия сред историците в ЮЗУ.

Уважение към мъртвите и най-вече към живите

По съвсем различен начин стоят нещата за хората извън ЮЗУ – те разбира се не мълчат от страх. Тук, наред с *„изтъркването“* на темата, на преден план излизат предимно морални категории и колегиални съображения. Един от често срещаните аргументи за прекратяване на *„грозните“* дискусии около аудитория Шопов е, че *„човекът е починал“*

и продължаващото говорене показва липсата на елементарно уважение към мъртвите. Така струва ми се умишлено се смесват въпросът за уважението към покойния и този за почитането на учения, като първият се използва, за да се скрие вторият. Спорът не би започнал, ако възвеличаването на Й. Шопов не бе надминало една определена граница. Факт е, че между момента на смъртта на покойния, и момента, в който научава за взетото решение за наименоване на аудитория на негово име, Стефан Дечев не е правил никакви публични коментари по негов адрес; не го е споменавал и в частните разговори, на които съм присъствал.

Но няма има такова табу към паметта на мъртвите? В частни разговори мнозина описваха Й.Шопов с изрази, в които няма и следа от християнско смирение и уважение към покойния, за което се настоява публично. Разказваха се трупани през десетилетията истории, които представяха Шопов много негативно не само в професионален, но и в чисто личен план. Изправени пред настойчивите въпроси на Ст.Дечев, всички се обявяваха не само срещу „аудитория Шопов“, но и срещу личността на самия покойник. В същото време те казваха, че не искат да се засягат и обиждат колеги, настояваха да не се пускат „клюки“ за тях. На фона на разказваното за покойния Шопов, явно ставаше дума за живи колеги. Срещу оценката за този, на когото е наречена аудиторията, застанаха личните взаимоотношения с онези, от които това зависи: „Шопов беше ... (думата пропускам умишлено, А.В.), но Криси е толкова сладка“ била една от реакциите.

В крайна сметка, настойчивите въпроси на Ст.Дечев доведоха до по-ясното формулиране на тази позиция. Голямото мнозинство от колегите-историци са съгласни по „принципния въпрос“, че не бива да има аудитория на името на Йордан Шопов и това да се налага със заплахи за уволнение, но не биха искали да се конфронтират с „колегите“ и да се намесват в „лични взаимоотношения“. Този идеален вариант обаче е невъзможен, тъй като решението по „принципния въпрос“ зависи точно от „колегите“ (и то от по-високопоставените сред тях) и без изразяване и отстояване на ясни позиции, не може да се стигне до решение. Не стига това, но „принципни“ и „лични“

отношения вече са необратимо примесени, след като хората не само спорят по принцип, но явно вече са се изпокарали, като едни са заплашени с уволнение (може би законосъобразно), а другите – с публично дискредитиране (може би основателно). За „научно-преподавателските кадри“, които следват разумна стратегия за „професионално израстване“, не остава друго освен да запазят мълчание и се дистанцират от скандала, иронизирайки според случая или покойния Йордан Шопов, или прекалено упорития Стефан Дечев.

Силата на Интернет

На фона на упоритото мълчание на историческата колегия в ЮЗУ, въпросът доби широка публичност благодарение на Интернет – първо, чрез серията от имейли, разпратени от Ст.Дечев, и второ, чрез обсъждането във форума на сп. Анамнеза. Влиянието на дискусиата в този форум е забележително, като се имат предвид подозренията, че написаното по тази тема всъщност е плод на свръхактивността на двама-трима души. То обаче е взето съвсем насериозно, поне в ЮЗУ, както личи от казаното от декана Ал.Воденичаров при специалното му участие в катедреното заседание от 27 април 2007 г. За това свидетелстват и множество настоявания да се прекрати писането по тази тема и да се изтрие вече написаното: част от тях се виждат и на страниците на самия форум на Анамнеза. Същевременно тези призови са контрирани от остри протести срещу „опитите за цензура“ – както от участниците във форума, така от самия Стефан Дечев по изпитания му метод: открито писмо по електронна поща.

Като че ли Стефан Дечев възлагаше прекалени надежди на оповестяването на информация, на „факти“, които да убедят историците извън ЮЗУ, че там се вършат безобразия и то от точно определени хора. Но макар че казаното от Стефан в колективните имейли да не е било опровергано, макар че дори анонимните информации във форума на „Анамнеза“ по тази конкретно тема да не са опровергани, това не промени радикално съотношението на силите на историческия фронт. Проблемът струва ми се е, че излагането на каквито и да било факти, не може да се мери

по сила нито с установената академична йерархия, нито с десетилетия изгражданите лични отношения. Чрез подобни писма и анонимни постинги не е възможно да се компенсира мълчанието на останалите историци в ЮЗУ, както и липсата на по-ясно изразена позиция на историческата колегия като цяло. Но факт е също така, че тези действия доведоха, поне досега, до замразяване на инициативата.

Е много внимание му отделихте на този случай!

За себе си мога да кажа, че го правя, защото възвеличаването на „Професор Шопов“ е не просто курioз. То е само най-крайният случай в една вълна на безкритично възвеличаване на историци от предходните десетилетия. Наистина, никой от другите случаи не е чак толкова скандален, но проявите на почит и уважение към наши „преподаватели“ и „утвърдени учени“, били те живи или покойници, преминаха разумните граници. Услужливо се забравя колко спорни или конюнктурни са някои от техните приноси, че академичната кариера на най-изявените от тях е свързана със сериозни компромиси с комунистическия режим, че някои са прекарвали твърде дълга част от времето си „на комсомолска и партийна работа“, че мнозина са сътрудници на комунистическите тайни служби, че някои са участвали в подготовката и в пропагандната кампания около на т.нар. възродителен процес. Всичко това се насмете под килима и останаха само „уважението“, „преклонението“ и „примерът за следване“.

Промените от 1989-1990 г. доведоха до разклащането на авторитетите от предходните няколко десетилетия. Днес наблюдаваме обратния процес, като дори довчерашни бунтари започват да гледат на тях сериозно. То не е резултат само от „помъдряване“. Постепенно хората установиха, че нямат особена сметка да настояват на слабостите на преподавалите си и на системата. Проблемът е, че ниското ниво на нашите преподаватели се е отразило и на нас, техните ученици – това са слабости на нашата квалификация. Затова много по-добре е да затворим очи за недостатъците на нашите „учители“ и да се преструваме, че зад гърба си имаме нормална академична традиция. Недоволството срещу „измислените комунистически

професори”, вече е изместено от приемането им за даденост, за да се стигне и до въздигането им на пиедестал. По този път еволюира и отношението към емблематичната фигура на „Професор Шопов”. От този случай се вижда до каква степен „историческата гилдия” е готова да преглътне и най-големите недоразумения от своето минало: за нея не са проблем конференции и сборници в чест на Й.Шопов, а в ЮЗУ – и аудитория на негово име.

Същото важи и за академичните практики. Яростно протестирайки срещу „модела на управление Шопов-Попова”, Дечев всъщност говори за практики, които до голяма степен минават за нещо нормално. През рекордно кратката си кариера в Историческия факултет на Софийския Университет присъствах на няколко катедрени заседания, на които се вземаха важни и не винаги безспорни (както се разбираше от разговорите в коридора преди и след заседанията) решения, без обаче да бъдат гласувани. Това изглеждаше съвсем нормална практика, която не беше плод на извънреден натиск. Бях безкрайно впечатлен, когато видях как без нито един критичен коментар бе започната процедура за „конкурс за професор с евентуален кандидат Димитър Гоцев” – човек, за чиито способности като учен и преподавател неофициално всички се изказваха с нескрито презрение. Присъствах на катедрено заседание, на което се постави въпросът за организиране на конференция, на която да се опече агне или яре и на вътрешна защита, на която доайенът сред преподавателите започна изказването си с думите „Не съм чел работата, но....”. Тук всеки би казал: „Ама това нищо не е! Аз какво съм виждал?!” Именно това е проблемът – описаното от Дечев са практики, които всички гледат и търпят. И затова нееднократно му обърнах внимание, че е много наивно да очаква „колегите” сега да започнат да протестират публично срещу тях точно заради повдигнатия от него проблем.

Какво му стана на Стефан?!

Споменах за многократно изразяваното убеждение, че „на Стефан нещо му е станало”. И наистина през времето на скандала Стефан Дечев ни засипа с безмерно количество обаждания, писма и информация по случая Шопов и всичко

свързано с него. Електронните му писма до колегията в Благоевград често бяха дублирани и до множество други получатели. Едва от последния му текст си дадох сметка, че зад този начин на действие стои една безмилостна тактика – да направи въпроса публичен и заедно с това да документира случващото се.

Връщайки се назад във времето, мога с увереност да кажа, че на Стефан му „стана нещо“ точно по времето, когато разбра, че е взето решението за аудитория Шопов и се проведеха първите обсъждания на този въпрос в катедрите на историците в ЮЗУ през февруари 2007 г. Познавам го отпреди – той е многословен (при всичките му текстове се налага значително съкращаване), но не е човек, който недоволства и протестира без основание. Знаех че работи в ЮЗУ, но не се е оплаквал нито от институцията, нито от конкретните хора там. Преди да се разрази скандалът, дори не знаех кои са точно неговите колеги.

Но за радикализирането на Стефан имаше и втора сериозна причина. Това, което той не си беше представял бе, че по един на пръв поглед толкова ясен случай, всъщност ще се окаже напълно сам. Та нали в продължение на десетилетия всички бяха разказвали вицове за „Данчо Шопов“, бяха му се присмивали, а накрая – броели дните до пенсионирането му. И сега, когато на негово име се кръщава аудитория, едва се намират хора, които да станат и да кажат „не“. Но нека уточня – в лични разговори със Стефан всички казват, че „по принцип“ е прав и го подкрепят. Не се намират обаче хора, които да реагират публично, и то като осъдят акта на наименуването на аудиторията и поведението на онези, които са извършили този акт, а не като разказват конфузни истории за покойния. Защото спорът вече не е за „Йордан Шопов“, а за „аудитория Шопов“. И щом това става по един толкова ясен на пръв поглед казус, страх ме е да си помисля как ще изглежда дебатът по други, не толкова скандални случаи.

Разминаването между личните разговори и публичните изяви личи и във форума на електронното списание „Анамнеза“, където повечето противници на наименуването на аудитория Шопов са анонимни (от интернет страницата се подразбира името на само един от тях), докато онези, които участват със собствените си имена, в много по-голяма

степен са загрижени за проявата на уважение към мъртвите, за запазване на авторитета на институциите, за това, да не се разпространяват клюки за хора, които уважават; груби думи те си позволяват само срещу виртуалните опоненти във форума. Остава да се запитаме доколко това е реален спор между две групи хора с противоположни мнения, и доколко е отражение на поведенческия модел от комунистическо време – в частни разговори и анонимно критикуваме всичко и всеки, но излезем ли публично с името си ставаме предпазливи, разумни, добронамерени и много колегиални.

Така публичният протест срещу „аудитория Шопов“ стана кауза на един единствен човек и това го постави в незавидно положение. Но това, че Ст.Дечев остана сам, не е единствено негов проблем. Не само защото има основания, но и защото повдигнатият от него въпрос не е личен. Става дума за емблематичен случай на подмяна на критериите за академизъм, съчетан с административен произвол. Не лично, а чисто професионално, всички ние сме заинтересовани от това да се къса с най-тъмните страни от академичните ни традиции. Смятам също, че настоящият скандал е един може би несръчен, но искрен опит, в публичните си изяви да следваме и отстояваме на практика всички онези хубави „принципи“, на които толкова държим ... „по принцип“. Нека настоящият текст бъде разглеждан като подкрепа за тази кауза.